

Eesti

(28. juuli 2006)

Mootorpurjekas Alar pensionil

Sõru sadamas asuv Alar saab aastakümnete pikkuse ootamise järel restaureeritud. Praeguseks on Alar veest välja tõstetud ning betoonalustel asuvate, purjeka kohal kolmnurga moodustavate metallpostide külge kinnitatud.

Soomest on tellitud tekstiil (klaaskiud armatuuriga PVC, mida muidugi vaid tinglikult tekstiiliks võib nimetada), mis metallpostide külge kinnitatakse. Kangas moodustab purjeka kohale kaitsva katte, pakkudes samas võimalust eri värvides kujundatud tekstiiliga Alarit n-ö täispurjedes näha. Projekti 14 aastat koos abivallavanema Heller Sööliga vedanud Emmaste vallavanema Kalev Kotkase andmetel on Alari puhul tegemist maailmas ainukese tekstiilarhitektuuri näitega, seda muidugi siis, kui Soomest purjeka katted lõpuks kohale jõuavad ja septembris peale pannakse.

Unikaalne meresõiduk

Kapitaalset restaureerimist on Alar Sõru sadamas oodanud 1998. aastast, mil purjekas Taanist Hobro sadamast puksiiriga kohale toodi. "Teadsime juba siis, et kivi tuleb kaela," tunnistab Kotkas, et mootorpurjeka restaureerimisprojekt on olnud kõike muud kui kergete killast. Alarit vaatamas käinud president Lennart Meri soovitas laeva suursaadik Ernst Jaaksoni järgi ümber nimetada, et selle abil Ameerikast raha taotleda. Vallavolikogu otsusega nii tehtigi, kuid otsust pole iial täide viidud – pehkinud puidule suursaadiku nime kirjutada ei sobinud. "Ilmselt tuleb see otsus edasiste segaduste vältimiseks tühistada," arwab Kotkas, sest nüüd enam nime muutma ei hakata.

Alar on maailmas unikaalne meresõiduk. Tegemist on ainukese autentselt säilinud puidust mootorpurjekaga, mis ehitati enne Teist maailmasõda. Tõsi, alles on veel ühe samalaadse laeva koopia, kuid Alari juures on alates 1939. aastast, mil purjekas valmis, vahetatud vaid mootor ning laeva põrandale valatud õhuke kiht betooni.

Laeval on kirju minevik – ühe aasta sõitis Alar sinimustvalge lipu all, siis aga teenis transpordilaevana Nõukogude sõjaväebaase.

1944. aastal üritas laeva meeskond koos pereliikmetega (kokku 144 inimest) Rootsi põgeneda, kuid salaplaan reedeti sakslastele. Seejärel sattus Alar Kurlandi nime all Saksamaale, kust laeva esialgne kapten Arnold Türi ta ära ostis. Aastaid Panama lipu all seilanud laeva müüs Türi rootslastele, kelle käes Alar 1968. aastani merd kündis, kuni raudlaevadele alla jäi.

Ameerikas elav kapten Türi ostis laeva taas ning viis selle Taanisse, kus Alar kolm aastakümnet Hobro sadamas remonti ootas, kuni kaheksa aasta eest kodusadamasse toodi. Türi oli laeva esimene ja viimane kapten ning tema tuhk puistati mullu Sõru sadamas vana kolmemastilise sõbra külje all merre.

Lõpuks pääseb ka Alar teenitud puhkusele. Restaureerimise käigus eemaldatakse Alari välisseinad laudhaaval, viiakse vana laud purjeka kõrval asuvasse äsjaalminud töökohta, kus tehakse valmis identne laud ning asetatakse see oma kohale. Eemaldatakse betoon, samuti restaureeritakse interjäär, nii et juba tuleval suvel peaksid huvilised Alari sisemust piiluma pääsema.

Pikk töö

Kogu projekti pikkuseks on arvestatud 15 aastat, sest just nii pikk eluiga on Alarit sügisest katma hakkavatel tekstiilpalakatel. Purjekat restaureeritakse suviti, ülejäänud kuudel restaureeritakse töökojas teisi vanu laevu – huvilisi on juba praegu ja mitte ainult Eestist.

Alari taastamisele pole kulutatud sentigi valla raha. Kõik 9,45 miljonit krooni, mis on läinud Alari kojutoomisele, selleks sadama süvendamisele, purjeka kaldale tõstmisele, raamatute kirjastamisele, töökoja ja rannaloomuuseumi ning tee ja muruplatside rajamisele (lisaks tuleb purjeka restaureerimine), on Kotkase ja Sööli eestvedamisel hangitud erafirmadest ja Euroopa Liidu tõukefondidest.

Poleks Alarit, poleks ka Reijot

- Reijo Miettinen on soomlane, kes kuue aasta eest Soomest oma kuunari Michelle'iga soojale maale rahulikku elu suundus otsima. Minevikus rokkmuusiku kirjut elu elanud mees otsustas Lehtma sadamas kahe tormivarjus oldud nädala järel Hiiumaa rannikut põhjalikumalt uurida, sattus niimoodi Sõrule, sai tuttavaks Alariga ja sinna ta jäigi. "Siin ongi minu Vahemeri," naerab pruuniks põlenud mees valgete hammaste välkudes, ise Saare- ja Hiiumaad lahutavale Väinamerele viibates.

Sõru sadama kujunemisel vanade laevade koduks ja tunnustatud külalissadamaks on Reijol oma, sugugi mitte väike osa. Ega teda asjata Sõru sadama maskotiks kutsuta. Reijo õpetab Sõru sadamas lapsi purjetama, võtab vastu saabuvaid jahte, aitab nõu ja jõuga Alarit restaureerida ning lööb omaloodud Sõru bändis trummi. "Emmastes on puhkpillipoisid, see on teine asi. Meil on kõike rokist bluusini," välgutab Reijo jälle hambaid. Mootorpurjeka osas on Reijol oma mõte. "Alar pole ainult Emmaste ja Hiiumaa asi, vaid kogu Eesti asi. Praegu eestlased sellest veel aru ei

saa."

Mari Rebane